

vann fra fjell til fjord

Sammen for vannet

Oppdatering av regional vannforvaltningsplan
med tilhørende tiltaksprogram

Høringsdokument 2a:

Hovedutfordringer

i de norske delene av Bottenhavets
vattendistrikt

Hovedutfordringer for de
norske delene av
Bottenhavets
vattendistrikt
2022 – 2027

Høringsdokument

Forord

Dette høringsdokumentet beskriver hvilke utfordringer vi står overfor når det gjelder ivaretagelse av godt vannmiljø i de norske delene av Bottenhavet vattendistrikt. Vi håper at myndigheter og organisasjoner, næringsinteresser og andre interesserte innbyggere vil bidra med sin kunnskap om hovedutfordringer for vannet de bruker og ferdes ved til daglig, og at de vil dele sine meninger om hva vi bør gjøre fremover. Innspillene vi får i denne høringen er viktige fordi de vil hjelpe oss med å lage gode planer for å ta bedre vare på vannmiljøet vårt. Alle innspill er viktige!

Vannforskriften stiller krav til samarbeid om vannforvaltningen. Alle brukere, myndigheter og påvirkere av vann deltar for i fellesskap å sikre vannmiljøet samtidig som vi opprettholder våre behov for bruk av vannet vårt.

De norske delene av Bottenhavets vattendistrikt er grensenære områder i Trøndelag, Hedmark og Nordland der vannet renner til Sverige. Områdene er delt i Ångermanälven, Indalsälven og Dalälven vannområder. Forvaltningen av disse områdene må ta hensyn til svenske målsettinger for vannmiljø. Trøndelag fylkeskommune har fått ansvar for å utarbeide forvaltningsplanen for disse områdene.

Høringsinnspill merket «planprogram vannforvaltningsplan Bottenhavet 2022 - 2027» sendes postmottak@trondelagfylke.no. Frist for høringsinnspill: 30. juni 2019

Kontaktinformasjon:

Trøndelag:

Leder for Trøndelag vannregion: Jan Bojer Vindheim, janvin@trondelagfylke.no
Rådgivere for Trøndelag vannregion: Bendik Eithun Halgunset, benhal@trondelagfylke.no
Ingrid Hjorth, inghj@trondelagfylke.no

Nordland:

Leder for Nordland vannregion: Aase Refsnes, aasref@nfk.no
Rådgivere for Nordland vannregion: Håkon Roald, hakroa@nfk.no
Lars Ekker, lare@nfk.no

Hedmark fylkeskommune, Dalälven delområde:

Leder for Glomma vannregion: Johan Edvard Grimstad, johgri1@ostfoldfk.no
Rådgiver i Hedmark fylkeskommune: Arne Magnus Hekne, arne.magnus.hekne@hedmark.org

Forsidefoto:

Indalsälven ©Bendik Eithun Halgunset.

Innhold

Forord	2
1. Innledning	4
2. Om dokumentet	5
2.1. Planområde	6
3. Miljøtilstanden i de norske delene av Bottenhavet vattendistrikt	7
3.1 Økologisk tilstand i overflatevann i planområdet	7
3.2 Sterkt modifiserte vannforekomster (SMVF) i planområdet	8
3.3 Kjemisk tilstand	9
3.4 Grunnvann	9
3.5 Drikkevann og badevann	9
3.6 Endringer i miljøtilstand	10
4. Hovedutfordringer i planområdet	11
4.1 Hva påvirker vannforekomstene i området?	11
4.2 Endring av påvirkninger	12
4.3 Klimaendringer	12
4.4 Hovedutfordringer	13
5. Miljømål og unntak i vannområdet	15
5.1 Miljømål i regional vannforvaltningsplan for årene 2016-2021	15
5.2 Endringer i miljømål og unntak	16
5.3 Endringer i miljømål og unntak	16
6. Tiltak i planområdet	18
Revisjon av kraftkonsesjoner i Namsen	19

1. Innledning

Fram mot 2021 skal de regionale vannforvaltningsplanene og tilhørende tiltaksprogrammene i hele Norge oppdateres og justeres. Gjeldende regional vannforvaltningsplan med tilhørende tiltaksprogram har fått virke siden 2016. Vi skal nå gjennomgå hvordan det står til med vannet og justere planene for hvordan vi best tar vare på vannet vårt fremover. Oppdaterte planer og tiltaksprogram skal være gjeldende fra starten av 2022 til utgangen av 2027. Les mer om vannforvaltningen i Norge [her](#).

I prosessen fram mot oppdaterte vannforvaltningsplaner og tiltaksprogram vil det være to høringer, med to dokumenter i hver høring:

På høring fra 12. april til 12. juli 2019:

- Planprogram (se <http://www.vannportalen.no/vannregioner/trondelag/>)
- Hovedutfordringer (dette dokumentet)

På høring fra 1. juli til 31. desember 2020:

- Forslag til oppdatert vannforvaltningsplan
- Forslag til oppdatert tiltaksprogram

Dette dokumentet om hovedutfordringer inneholder oppdatert oversikt over miljøtilstand, påvirkninger og status for gjennomføring av tiltak, og er derfor et viktig dokument i prosessen fram mot oppdatert vannforvaltningsplan og tiltaksprogram. En felles forståelse av hva som er de viktigste utfordringene vil gi et godt grunnlag for videre samarbeid om oppdateringen av regional forvaltningsplan og tilhørende tiltaksprogram.

Samtidig med høring av hovedutfordringer, høres også planprogrammet. I planprogrammet finner du mer om hvordan prosessen fram mot oppdaterte planer er tenkt å foregå, hvem som er involvert, når, og prosess for medvirkning.

Med høringen av planprogram og hovedutfordringer er vi nå inne i planarbeidet for andre runde av regionale vannforvaltningsplaner. Gjeldende regional vannforvaltningsplan og tiltaksprogram ble utarbeidet i 2015, godkjent i 2016 og gjelder til slutten av 2021. Planen og tiltaksprogrammet som nå skal revideres og oppdateres, skal gjelde fra starten av 2022 til slutten av 2027.

Gjeldende plandokumenter for planperiodene 2010 – 2015 og 2016 – 2021 finner du [her](#).

2. Om dokumentet

Dette dokumentet tar utgangspunkt i det som var de viktigste utfordringene i forrige planleggingsrunde, og ser på hvilke utfordringer som gjelder nå. Dette er utfordringer som skal settes på dagsorden og arbeides videre med i neste forvaltningsplan og tiltaksprogram. Er det de samme utfordringene som gjelder? Har vi fått ny kunnskap? Har dere innspill til prioriteringer i kommende planperiode?

Arbeidet med dette dokumentet om hovedutfordringer i de norske delene av Bottenhavet vattendistrikt er et av trinnene som gir mulighet for medvirkning i planprosessen fram mot oppdaterte plandokumenter. Dokumentet inneholder oppdatert oversikt over miljøtilstand og påvirkninger, og er et viktig dokument i prosessen fram mot oppdatert vannforvaltningsplan og tiltaksprogram. Dokumentet skal brukes til å skape bred medvirkning, deltakelse og forankring av arbeidet med utfordringer i god tid før ny utgave av forvaltningsplan og tiltaksprogram sendes på høring 1. juli 2020. En felles forståelse av hva som er de viktigste utfordringene vil gi et godt grunnlag for videre samarbeid og prioriteringene som må gjøres i arbeidet med å oppdatere forvaltningsplanen og tiltaksprogrammet.

Dokumentet gir en oversikt over hva som er de viktigste menneskeskapte påvirkningene i området. Miljøtilstand, oversikt over miljømålsoppnåelse og status for gjennomføring av tiltak er viktige momenter. Til sammen vil dette gi grunnlag for bedre prioriteringer i kommende planperiode.

Spørsmål i høringen

Dokumentet inneholder spørsmål vi særlig ønsker svar på i høringen av dokumentet. Alle spørsmålene er samlet i boksen under. Du må gjerne sende inn andre kommentarer i tillegg til høringsspørsmålene. Det legges til rette for innspill underveis i arbeidet fram mot nye plandokumenter og i kommende høring av plandokumentene fra 1. juli 2020.

Spørsmål vi særlig ønsker svar på i høringen:

- Er miljøtilstand og påvirkninger riktig beskrevet? Finnes det data hos sektormyndigheter eller lokal/erfaringsbasert kunnskap som kan bidra til en enda bedre beskrivelse?
- Er alle interesser av betydning ivaretatt? Er det interesser av betydning som ikke omtales?
- Har du eller din organisasjon/bedrift/myndighet innspill til prioriteringer eller andre momenter til det videre planarbeidet?
- Hva er de største hovedutfordringene vi står overfor for å nå målet om god vannkvalitet?

2.1. Planområde

Planområdet omfatter de norske delene av Bottenhavet vattendistrikt. Disse områdene har avrenning mot Sverige, og er delt inn i Ångermanälven, Indalsälven og Dalälven vannområder.

Kommuner som helt eller delvis inngår i planområdet er:

- Hattfjelldal
- Røyrvik
- Namsskogan
- Lierne
- Snåsa
- Verdal
- Meråker
- Tydal
- Engerdal
- Trysil

Tabell 1: Vannforekomster i planområdet. Vassdragene og kystområdene er delt inn i vannforekomster. Antall vannforekomster er ikke statisk og kan endres underveis etter hvert som kunnskapen om vannmiljøet endres/forbedres. Kilde: Vann-Nett 22.02.2019

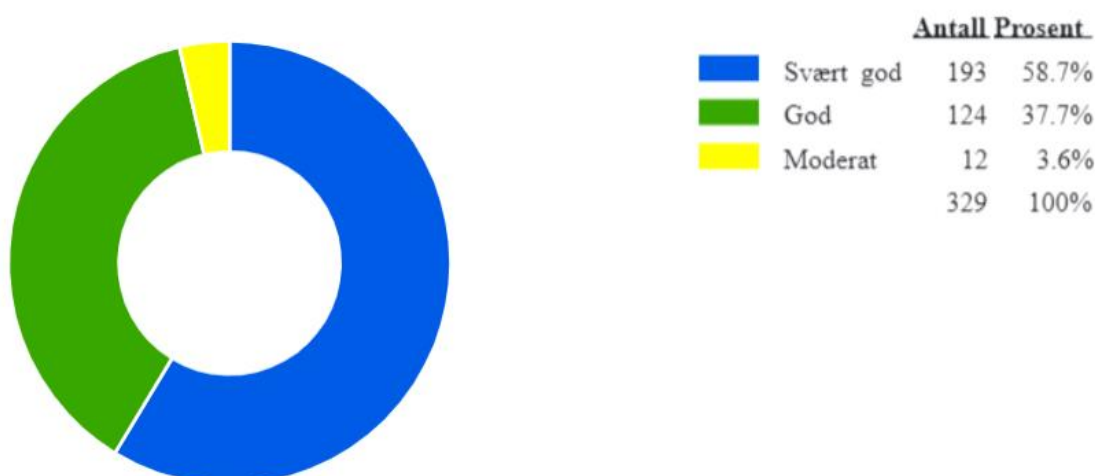
Type vannforekomst	Antall vannforekomster	Av disse, antall smvf	Areal/lengde
Elver og bekkefelt	245	6	7795,03 km
Grunnvann	13	0	54,57 km ²
Innsjøer	95	2	289,84 km ²
Antall totalt	353	8	

*SMVF = sterkt modifiserte vannforekomster

3. Miljøtilstanden i de norske delene av Bottenhavet vattendistrikt

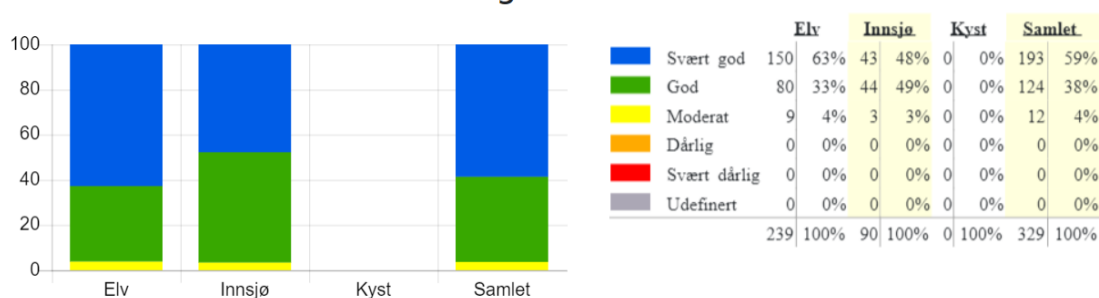
3.1 Økologisk tilstand i overflatevann i planområdet

Det er generelt tilfredsstillende miljøtilstand i vannforekomstene i området – kun 12 vannforekomster har dårligere enn god økologisk tilstand, og dette tilsvarer 3,6 % av vannforekomstene (Figur 1). I Figur 2 vises den økologiske tilstanden for ulike vann typer. Figur 3 viser økologisk tilstand fordelt på areal innsjø og lengde elv. Merk at kun naturlige vannforekomster omfattes i Figur 2 og Figur 3, altså er ikke sterkt modifiserte vannforekomster medregnet.

Figur 1: Oversikt over økologisk tilstand i overflatevann i de norske delene av Bottenhavet vattendistrikt. Kilde: Vann-Nett 22.02.2019

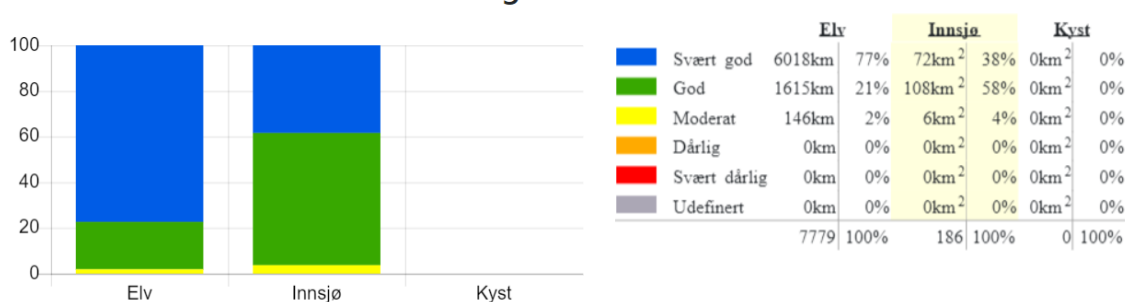
Fordeling i antall og prosent tilstand pr vannkategori Naturlige vannforekomster

Figur 2: Fordeling i prosent tilstand per vannkategori i de norske delene av Bottenhavet vattendistrikt. Kilde: Vann-Nett 22.02.2019.

Fordeling areal og lengde tilstand per vannkategori

Naturlige vannforekomster

Figur 3: Fordeling areal og lengde vannkategori i de norske delene av Bottenhavet vattendistrikt. Kilde: Vann-Nett 22.02.2019.

3.2 Sterkt modifiserte vannforekomster (SMVF) i planområdet

Vi kaller noen vannforekomster for sterkt modifiserte fordi de har endret fysisk karakter på grunn av inngrep. Inngrepene kan være på grunn av vannkraft, eller de kan være kanalisert eller lagt i kulvert og rør ved veier og toglinjer, i byer og tettsteder eller i landbruksområder. For disse vannforekomstene vurderes tilstanden etter hvor god den *kan* bli uten at det går vesentlig ut over samfunnsnyttene av inngrepene. Tilstanden for sterkt modifiserte vannforekomster fastsettes som *økologisk potensial*.

Figur 4 viser økologisk potensial til de sterkt modifiserte vannforekomstene i planområdet. Det er åtte SMVF-er, og 5 av disse har godt økologisk potensial.

Økologisk potensiale

Sterkt modifiserte vannforekomster

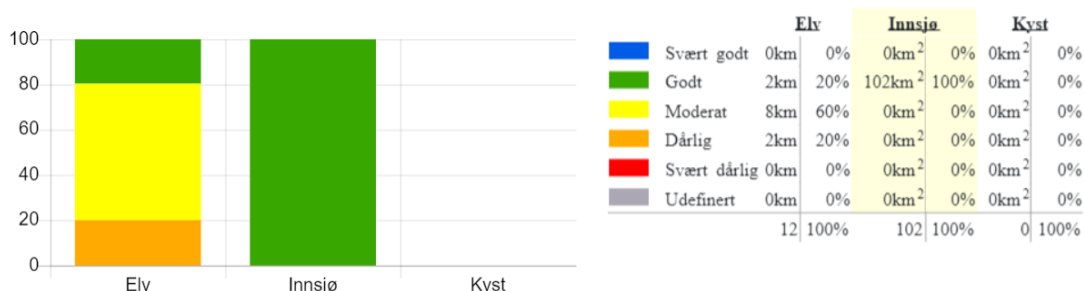

Figur 4: Oversikt over økologisk potensial i sterkt modifiserte vannforekomster i de norske delene av Bottenhavet vattendistrikt. Kilde: Vann-Nett 22.02.2019.

Av de åtte sterkt modifiserte vannforekomstene i området er det seks elver og to innsjøer. Begge innsjøene samt tre av de seks elvene når godt økologisk potensial.

Figur 5 viser økologisk potensial fordelt på elvestrekning og innsjøareal. Hele 80 % av de sterkt modifiserte elvene, målt i strekning, når ikke godt økologisk potensial.

Fordeling areal og lengde potensial per vannkategori Sterkt modifiserte vannforekomster

Figur 5: Fordeling areal og lengde sterkt modifiserte vannforekomster i de norske delene av Bottenhavet vattendistrikt. Kilde: Vann-Nett 25.02.2019.

3.3 Kjemisk tilstand

Kjemisk tilstand beskriver nivåene av utvalgte miljøgifter, prioriterte stoffer, som kan utgjøre en risiko for vannmiljøet og menneskers helse. Klassifiseringen av kjemisk tilstand er kun basert på overvåkingsresultater. Vi retter i første rekke overvåkingen av miljøgifter mot kjente påvirkninger for å beskrive effekten av disse.

Foreløpig har vi lite data om kjemisk tilstand i planområdet. Av 337 vannforekomster er 330 klassifisert med ukjent kjemisk tilstand, 5 har god kjemisk tilstand og 2 har dårlig kjemisk tilstand (per 22.02.2019). Det antas imidlertid at det finnes mer informasjon om kjemisk tilstand enn det som framgår av datagrunnlaget i den nasjonale vandtabasen: <https://vanmiljo.miljodirektoratet.no/>. Trøndelag vannregion vil arbeide for å tilgjengeliggjøre kjemiske data i kommende planperiode. Innsamling av kjemiske data bør også vurderes rutinemessig i all overvåking heretter.

3.4 Grunnvann

Det er 13 registrerte grunnvannsforekomster i de norske delene av Bottenhavet vattendistrikt. Grunnvann har miljømålet god kvantitativ status og god kjemisk tilstand. Per 25.02.2019 har 10 av grunnvannsforekomstene ukjent kvantitativ status, mens tre har god kvantitativ status. Alle grunnvannsforekomstene er registrert med ukjent kjemisk tilstand.

Kunnskapen om grunnvannet er altså svært begrenset. Grunnvann forventes å få større betydning som drikkevann, noe som øker behovet for å holde det rent. Trøndelag vannregion ønsker en tidlig inngang i problemstillingene for å jobbe forebyggende. Det er også lite kunnskap om kvalitet og kvantitet, og hva som påvirker tilstanden. Det er viktig at ubenyttede grunnvannsforekomster blir avmerket i arealplaner på både kommune- og fylkesnivå. En samlet og helhetlig tilnærming som del av arbeidet i Trøndelag vannregion er anbefalt.

3.5 Drikkevann og badevann

Beskyttede områder er ikke godt nok ivaretatt og synliggjort i gjeldende vannforvaltningsplan. Vannforskriften § 16 krever etablering av en oversikt over beskyttede områder som viser alle vannforekomster som har status som beskyttet etter sektorlovverk, herunder områder utpekt for drikkevann eller rekreasjonsformål. Videre sier § 17 i vannforskriften at nedslagsfeltet til drikkevannskilder skal beskyttes slik at omfanget av rensing ved produksjon av drikkevann reduseres.

I arbeidet med oppdatering av planene skal drikkevann og badevann prioriteres som viktige tema i vannforvaltningen.

Les mer om drikkevann og badevann [her](#).

3.6 Endringer i miljøtilstand

Videreutvikling av systemer for vannovervåkning, kunnskapsinnhenting og innlegging/bruk av data fremover vil bidra til en klarere dokumentasjon av endringer i miljøtilstand over tid. Datagrunnlaget er per i dag for usikkert til at vi kan presentere statistikk.

Det er imidlertid registrert forbedringer i vannforekomster hvor det er gjennomført tiltak, men samtidig kommer nye påvirkninger til.

4. Hovedutfordringer i planområdet

Arbeidet med å nå god vannkvalitet er for øyeblikket komplekst og omfattende. Hovedutfordringen er å sørge for nok kunnskap og refleksjon omkring hensynet til vann i alle menneskelige aktiviteter og planer slik at vi når de overordnede målsetningene om godt vann.

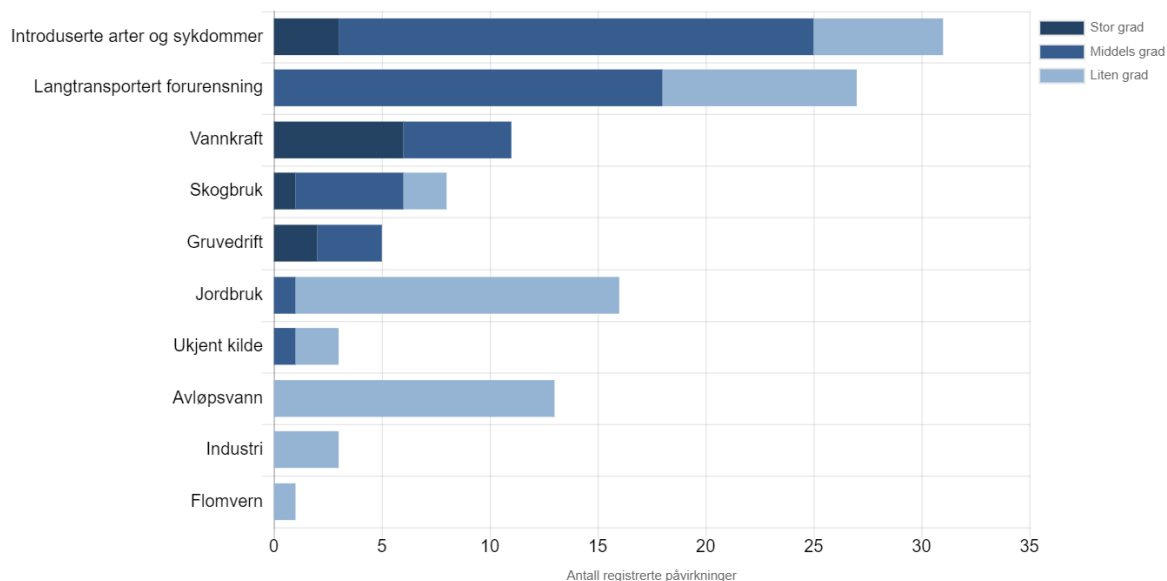
I dette kapittelet reflekteres det omkring menneskeskapt påvirkninger og andre store utfordringer som bidrar til at vannforekomstene ikke når god miljøtilstand i dag. Det er nødvendig med en jevnlig vurdering av disse utfordringene og hvilke påvirkninger vi har slik at prioritering av innsats og virkemidler settes inn der hvor behovet er størst.

Dette kapittelet starter med å peke ut de vesentlige påvirkningene som finnes, effektene de har på vannmiljøet, og betydningen de dermed har for miljøtilstand. Det er i denne sammenheng viktig å se på den samlede påvirkning for hver vannforekomst da mange vannforekomster er utsatt for flere påvirkninger. I tillegg ser vi på hvilke drivkrefter i samfunnet som er årsaken til disse påvirkningene, og om det kan forventes endringer i påvirkningene framover. Til slutt reflekteres det omkring hvilke hovedutfordringer vi møter i vår arbeidshverdag for å nå de overordnede målsetningene.

4.1 Hva påvirker vannforekomstene i området?

De 10 største påvirkningene på vannmiljøet i planområdet er vist i Figur 3:

- **Introduserte arter** er den hyppigst registrerte påvirkningen på vannforekomstene i planområdet. Ørekyte er den hyppigst registrerte arten. Ørekyte kan utkonkurrere ørreten, særlig i strandsonen. Den største faren for spredning er antatt å være ved bruk som levende agn.
- **Langtransportert forurensning** er vesentlig påvirkningsfaktor på vannforekomster i Dalälven vannområde i Hedmark. Her er ti vannforekomster registrert som påvirket av sur nedbør, mens 18 vannforekomster er påvirket av langtransportert kvikksølv.
- **Vannkraftregulering** har også til dels stor innvirkning på miljøtilstanden i en del vannforekomster. Reguleringen av Tunnsjøen og Limingen i Ångermanälven vannområde påvirker miljøtilstanden i flere vannforekomster. I tillegg er det en del mindre reguleringer i planområdet. Endret vannstand og stedvis og tidvis tørrlegging påvirker vanntemperatur, hydromorfologi og levende organismer. Kraftproduksjon har stor samfunnsmessig nytte, og mange vannforekomster påvirket av vannkraft defineres derfor som sterkt modifiserte, SMVF. Utfordringene ligger i å ivareta hensyn til vannmiljø samtidig som man har en akseptabel kraftproduksjon. NVE har startet revisjon av kraftkonsesjonene knyttet til Tunnsjøen og Limingen.
- Det er registrert ni vannforekomster med påvirkning fra skogbruket. Dette er fysiske endringer grunnet **tømmerfløting** i Dalälven vannområde.
- Forurensning fra **gruver** er registrert i seks vannforekomster i Ångermanälven vannområde. Huddingsvatnet og Orvatnet er påvirket av tidligere drift ved Joma (Grong gruber). Vektaren, som ligger lenger nedstrøms, er muligens påvirket. Så vidt vi kjenner til er det ikke gjennomført (større) undersøkelser de siste åra. Undersøkelser ved NIVA fra 1970-2003 viste synkende konsentrasjon av metaller siden gjennomføring av miljøtiltak i 1988/89 og nedleggelse av driften i 1998. Undersøkelser i 2003 viste at bunndyrfaunaen i Huddingsvatnet enda ikke vart normalisert, og at produksjonen av ørret var redusert. Klimaendringer kan føre til økt utlekking av metaller fra gruver og massedeponi. Det er derfor viktig å ha oversikt over forurensningssituasjonen i vassdraget framover. Joma Gruver AS ønsker å starte opp igjen gruvedrift i området – se kap. 4.2.
- Ellers er det lite påvirkning fra **jordbruk, avløpsvann og industri**; planområdet domineres av skogs- og fjellområder.

Figur 3: Oversikt over de 10 største påvirkningsgruppene i de norske delene av Bottenhavet vattendistrikt. Kilde: Vann-Nett 25.02.2019.

4.2 Endring av påvirkninger

Grad av og typer påvirkning kan endre seg med tiden. I løpet av siste planperiode har ikke vannregionmyndigheten observert eller blitt gjort kjent med store nye endringer i negativ retning.

Joma Gruver AS har satt i gang en prosess med å starte opp igjen gruvedrift i det gamle gruveområdet ved Hudningsvatnet i Ångermanälven vannområde. Planprogram for utarbeidelsen av ny reguleringsplan var på høring høsten 2018. Selskapet ønsker bl.a. å deponere masser i Hudningsvatnet. Her må aktuelle tiltak avstemmes med svenske målsettinger for vannforvaltningen. Mer informasjon om saken finnes [her](#).

Når det gjelder forsurening skjer det en sakte forbedring i vassdragene etter at utslippene er kraftig redusert (fra 1990 til 2015 er utslippsreduksjonen for svovel på hele 70 %, og nedgangen for NOx-utslippene er på 23 %). Forbedringen i nedbørsfelt og vassdrag går imidlertid langsomt.

Utslippene av kvikksølv er redusert de siste åra, og målinger av luft og nedbør viser en nedadgående trend i kvikksølvkonsentrasjonen. Til tross for dette har målinger av kvikksølv i ørret og abbor i Sør-Norge vist økende konsentrasjoner. Årsaken er uklar, men det kan skyldes økt utlekking fra gamle forurensninger. Klimaendringer kan føre til økt utlekking, avrenning og tilførsel av både kvikksølv og andre miljøgifter framover.

NVE har satt i gang revisjon av kraftkonsesjoner i Namsen. Dette innbefatter også reguleringene i Tunnsjøen, Vekteren og Limingen. I løpet av de neste årene forventer vi derfor bedret miljøtilstand i flere tilknyttede vannforekomster.

4.3 Klimaendringer

Det er forskjell på vær og klima. Været er det du kan se ut av vinduet hver dag, fra dag til dag og fra måned til måned. Klimaet er en beskrivelse av værforholdene på et sted over tid og endringer måles over år og tiår. Regelmessige målinger av temperatur, ismengde, nedbør og pH-verdier viser at

klimaet har endret seg på jorda de siste hundreårene. Temperaturen på kloden stiger, havet stiger og blir surere, isen smelter, det blir variert nedbør og mer ekstremvær.

Vannforvaltningen må være særlig fokusert på menneskelig påvirkning på vannmiljøet i lys av klimaendringene. Klimaendringene forsterker de problemene vi allerede har. Når klimatiltak skal iverksettes er fokus overordnet på erosjonssikring og trygge vannveier. Hovedutfordringer for vannforvaltningen er derfor å sørge for at hensynet til biologisk mangfold og vannmiljø ivaretas og inkluderes i arbeidet med klimatilpasninger. I vannforekomsten kan dette være forskjellen mellom liv og død. For samfunnet vil det ofte være reduserte kostnader ved å inkludere vannmiljø når klimatiltak skal iverksettes. Det er krevende og dyrt å gjøre tilpasninger mht. miljø først etter at klimatiltakene er gjennomført.

Til hovedutfordringene hører å ta vare på naturtyper som er vesentlige, også i et klimaperspektiv. For samfunnet vil den beste investeringen ofte være å ivareta natur. Det er dyrt å gjenopprette og restaurere myr og annen våtmark etter drenering og annen nedbygging. Tekniske løsninger er ofte dyrere og mindre velfungerende enn naturlige løsninger på klimautfordringene.

Varmere, våtere og villere vær kan også føre til økt utlekking og transport av miljøgifter. Det er viktig å ha god oversikt over potensielle kilder til spredning av miljøgifter i miljøet – f.eks. kan flom- og skredutsatte områder med forurenset grunn utgjøre en betydelig risiko for at miljøgifter spred til vassdrag og kyst.

Hvordan kommer klimaendringene til å påvirke vannregionene vår? Dette vil variere mellom vannregionene. Oversikt per fylke kan du finne her: <http://www.klimatilpasning.no/fylkesoversikt/>. Norsk klimaservicesenter har utarbeidet klimaprofiler som gir et kortfattet sammendrag av dagens klima, forventede klimaendringer og klimautfordringer, her: [Klimaprofiler](#).

4.4 Hovedutfordringer

De viktigste utfordringene for vannforvaltningen har overordnet karakter, og kommer i tillegg til de konkrete menneskeskapte påvirkningene.

4.4.1 Ressurssituasjonen

For å sikre et langsiktig og stabilt samarbeid mellom fylkeskommunen, kommunene, de regionale statsetatene og svenske myndigheter er det behov for økte ressurser dersom målsetningen er at dette skal være et slagkraftig og betydningsfullt forvaltningsområde. Alle sektormyndigheter må i tillegg være innstilt på å delta i arbeidet.

For å lykkes med dette kompetansekrevede arbeidet, er det nødvendig at vannområdekoordinatorenes rolle og funksjon sikres i et langsiktig perspektiv. Samordningseffekter oppstår i omgivelsene til vannområdekoordinatorene, og styrker fokuset på overordnede og tverrsektorielle miljømål.

4.4.2 Bedret kunnskaps- og datagrunnlag

Vi har fortsatt en vei å gå når det gjelder dagens kunnskapsgrunnlag og kartlegging av vannforekomstene, både med tanke på klassifiseringen av vannforekomstene (økologisk og kjemisk tilstand), men også når det gjelder påvirkninger på og inngrep i vannforekomstene. Slik situasjonen er i dag gir figurene fra vann-nett et uklart bilde på den reelle situasjonen, f.eks. hva angår de største påvirkningsfaktorene i vannregion Trøndelag.

Et riktig og godt kunnskapsgrunnlag er en forutsetning for å gjøre gode prioriteringer av tiltak med best mulig samfunnsøkonomisk nytte og for å nå overordnede målsetninger. Kontinuerlig styrking av kunnskapsgrunnlaget om vannforekomstene må derfor til, og dette må skje på en standardisert

måte. Det må etableres et godt system for vannovervåking med kvalitetssikring i alle ledd fra prioritering og planlegging til gjennomføring, publisering/bruk og oppfølging av data. Da flere aktører gjennomfører overvåking er det viktig at data blir delt og lagt inn i den nasjonale databasen Vannmiljø <https://vannmiljo.miljodirektoratet.no/>. I dag er det nok mye upublisert data som ligger rundt omkring.

4.4.3 Informasjon-, kunnskapsformidling og kompetanseheving

Manglende kunnskap om ivaretagelse av vann bidrar til at det fremdeles skjer inngrep som fører til forringelse av vannforekomster som kunne vært unngått ved kunnskap og enkle grep. Det må derfor fremdeles arbeides for å styrke oppmerksomheten for å ivareta vannmiljøet vårt og hvordan dette kan gjøres.

4.4.4 Uenigheter om vannforvaltningen/målkonflikter

Det har ikke framkommet uenigheter omkring hovedutfordringer for vannforvaltningen under utarbeidelsen av dette høringsdokumentet. Ulike innspill er ivaretatt i teksten, og kan synliggjøre ulike oppfatninger av utfordringene som beskrives. Se også kap. 8 i planprogrammet.

En mangel ved dokumentet er fraværet av nasjonale føringer for de regionale vannforvaltningsplanene. Fylkeskommunen som vannregionmyndighet understreker derfor at innholdet i forslaget ikke tar hensyn til ev. konflikter på nasjonalt nivå, og at de regionale aktørene derfor forutsetter å ha stort handlingsrom i vannforvaltningsplanen.

5. Miljøsmål og unntak i vannområdet

Hva vil vi med vannet vårt? Dette ønsker vi å svare på i dette kapitlet. Her oppsummerer vi miljøsmål og unntak for vannregionen vår.

Hva betyr godt vannmiljø for oss? For folk flest vil godt vannmiljø bety at de har rent og nok vann i springen som kan drikkes trygt og brukes til matlaging og vasking. For næringslivet betyr det i praksis rent og nok vann til Landbruk, fiskeoppdrett, næringsmiddelindustri og vannkraftproduksjon. For naturen betyr godt vannmiljø at det er både rent og nok vann til laks, ørret, ål, elvemusling og andre organismer i vannet. For friluftsliv og turisme betyr det at det finnes rene og trygge badeplasser, at det går an å fiske i elven og langs kysten, at folk kan gå på tur og nyte fossebrus og bekkeklukking. Og at det både er nok og innbydende vann i vassdraget til å kunne padle, ro og rafte.

Når vi oppnår vannforvaltningens miljøsmål om god økologisk og kjemisk tilstand så vil dette bidra til bedre forhold også for disse viktige brukerinteressene. Vannforvaltningens hovedmål er godt vannmiljø. I vannforskriften er dette tydelig definert som god økologisk og kjemisk tilstand. Les mer om hovedmålene, strengere miljøsmål, utsatte frister, mindre strenge miljøsmål og tilpassede miljøsmål [her](#).

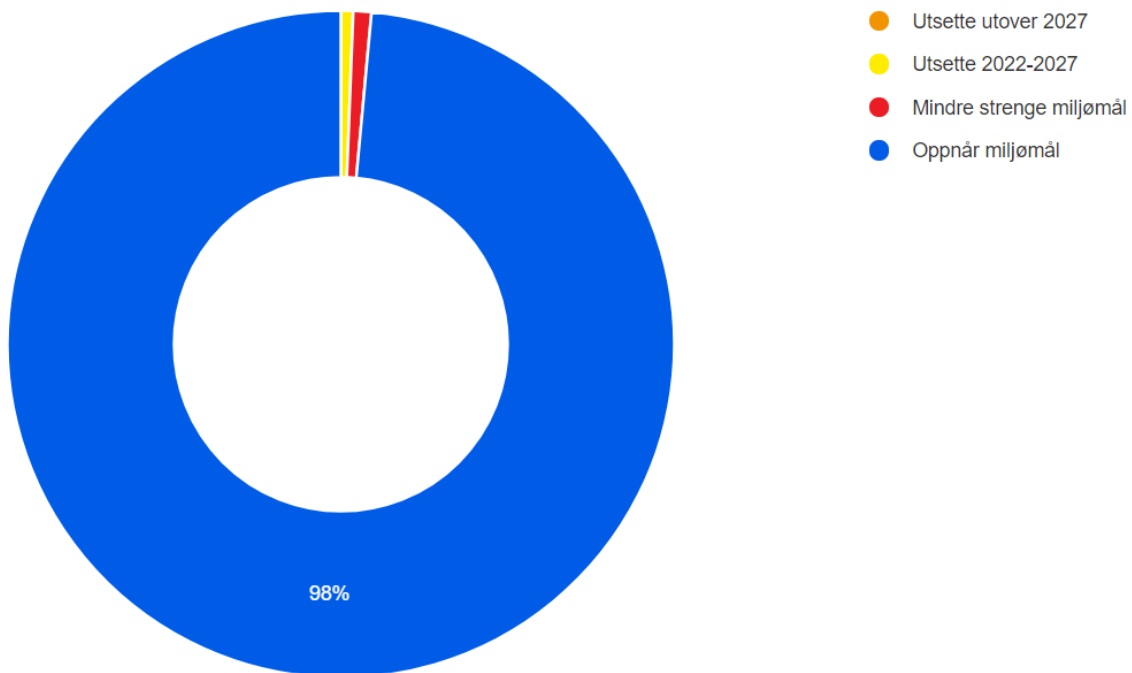
5.1 Miljøsmål i regional vannforvaltningsplan for årene 2016-2021

Vannforvaltningsplanene vi jobber etter nå (2016 – 2021) ble vedtatt i vannregionene i 2015, og godkjent av departementene i 2016.

Miljømålene er viktige fordi de skal beskytte vassdragene mot forringelse, og å forbedre og gjenopprette miljøtilstanden for å oppnå god økologisk tilstand og god kjemisk tilstand.

Vannforvaltningsplanene bidrar til felles innsats for å redusere forurensning og andre negative påvirkninger. Vassdrag med god miljøtilstand har lite forurensning, er egnet for bading, som drikkevann, for sportsfiske og andre gode naturopplevelser.

Figur 6 viser miljømålene i den gjeldende vannforvaltningsplanen for de norske delene av Bottenhavet vattendistrikt. Hele 335, eller 98 %, av de naturlige vannforekomstene har mål om å oppnå minimum god økologisk tilstand eller godt økologisk potensial innen 2021. To vannforekomster har fått utsatt frist til 2027, mens tre vannforekomster har fått mindre strenge miljøsmål. Linvasselva, Litjelva nedstrøms inntak og Tunnsjøbekken har fått mindre strenge miljøsmål grunnet vannkraftregulering. Vektaren har fått utsatt frist på grunn av vannkraftregulering. Revisjon av kraftkonsesjoner er som tidligere påpekt i gang, men måloppnåelse er utsatt til 2027. Kvisla – bekkefelt har fått utsatt frist grunnet usikkerhet knyttet til påvirkning fra sur nedbør.

Figur 6: Miljømål for vannforekomstene i gjeldende forvaltningsplan for de norske delene av Bottenhavet vattendistrikt. «Oppnår miljømål» er altså vannforekomster som har mål om god økologisk tilstand eller godt økologisk potensial. Kilde: Vann-Nett 25.02.2019

5.2 Endringer i miljømål og unntak

Det er ikke gjort endringer i miljømål eller utsettelse siden gjeldende vannforvaltningsplan ble godkjent i 2016. Miljømål og utsettelse skal gjennomgås i kommende revisjon av vannforvaltningsplanen. Årsaker til endring kan være ny kunnskap om tilstanden i en vannforekomst, eller at det er gjennomført tiltak i en vannforekomst.

5.3 Endringer i miljømål og unntak

I tillegg til hovedmålet om godt vannmiljø, kan det være tilfeller der viktige brukerinteresser tilsier strengere miljømål.

Brukerinteressene knyttet til norske vassdrag, grunnvann og kystvann er mange. Her er noen eksempler som er eller kan bli relevante for de norske delene av Bottenhavet vattendistrikt:

Næringsinteresser:

- Landbruk og skogbruk
- Akvakultur
- Vannkraft
- Industri
- Byggeråstoffer
- Turisme, reiseliv, landskapsopplevelser m.v.
- Etablering av vindparker

Innbyggerinteresser:

- Sportsfiske
- Rekreasjon; friluftsliv, fritidsfiske, padling, turgåing, bading og landskapsopplevelser m.v.

Samfunnsinteresser:

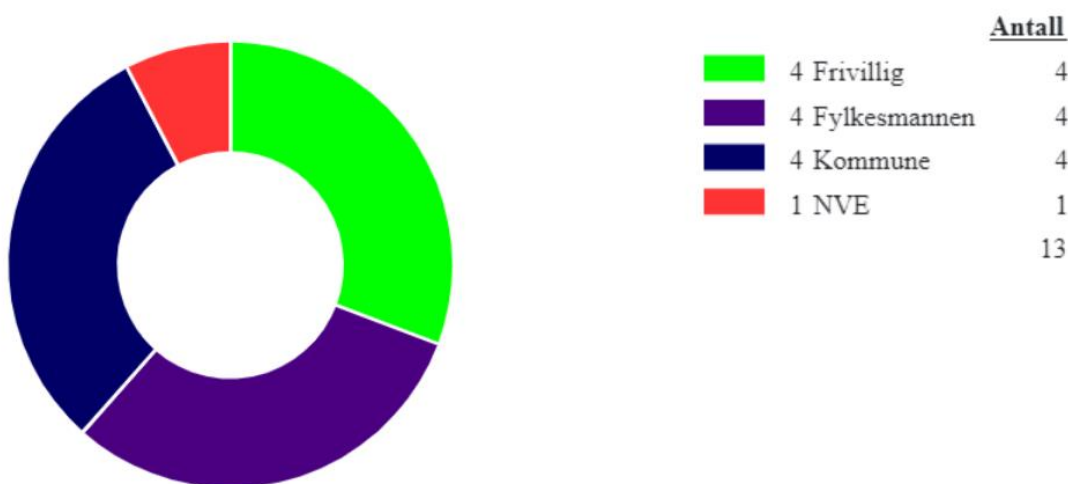
- Drikkevannsforsyning og avløphåndtering

-
- Matproduksjon
 - Energiproduksjon
 - Tettstedsutvikling
 - Hyttebygging
 - Infrastruktur
 - Bevaring av biologisk mangfold
 - Flom- og erosjonssikring
 - Bevaring av vernede områder
 - Bevaring av truede arter
 - Sikring/vern av mulige fremtidige drikkevannskilder

6. Tiltak i planområdet

Hva gjør vi for å ta bedre vare på vannet vårt? Det ønsker vi å svare på i dette kapitlet. Her oppsummerer vi arbeidet med å gjennomføre vannmiljøtiltak.

I gjeldende tiltaksprogram for 2016-2021 er det foreslått 13 ulike tiltak for å forbedre miljøtilstanden i vassdragene. Figur 7 viser tiltakene fordelt på tiltaksansvarlig myndighet. Hvert tiltak kan gjelde flere vannforekomster.

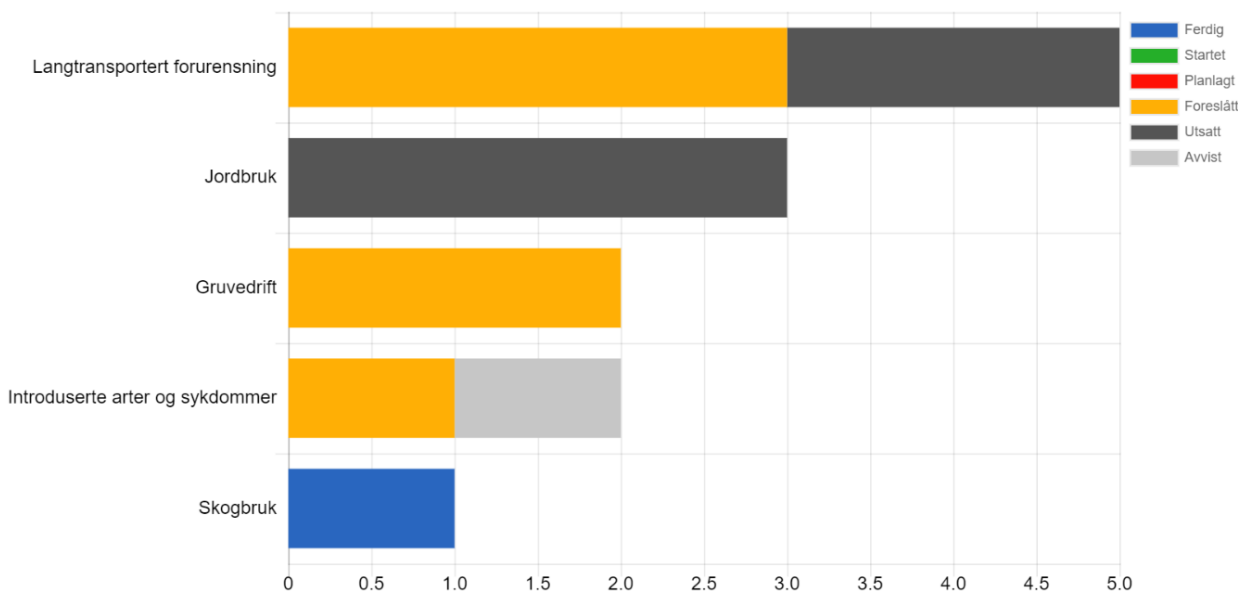

Figur 7: Tiltak fordelt på tiltaksansvarlig myndighet i de norske delene Bottenhavet vattendistrikt, basert på regional vannforvaltningsplan for årene 2016-2021. Kilde: Vann-Nett 26.02.2019

De fire kommunale tiltakene er hovedsakelig avbøtende tiltak i jordbruket i Engerdal kommune. Fylkesmannen står ansvarlig for tiltak mot sur nedbør, ørekyt og undersøkelse av fysiske inngrep fra tømmerfløting. NVE står oppført med tiltak i den kraftregulerte innsjøen Vekteren. De fire tiltakene som ikke er satt til noen bestemt sektormyndighet («frivillige») gjelder informasjon og kompetansebygging knyttet til langtransportert kvikksølv og ørekyt.

Tiltaksprogrammet ligger inne på Vann-Nett.no, og der er det mulig å hente ut mere informasjon om de ulike tiltakene. Vann-Nett er en levende database, og sektormyndighetene kan selv gå inn og endre status for tiltakene sine. Figur 8 viser status for tiltakene per 26.02.2019:

- Kun tiltaket mot fysiske inngrep fra tømmerfløting (kunnskapsinnhenting) er gjennomført.
- Jordbrukstiltakene i Engerdal er utsatt i påvente av en helhetlig kartlegging av kjemisk og økologisk tilstand – det er usikkert i hvilken grad de aktuelle vannforekomstene er påvirket av jordbruk, og ifølge kommunen er det behov for mer kunnskap før eventuell iverksetting.
- Seks av tiltakene har fortsatt status «foreslått». Det er usikkert om og når disse vil iverksettes.
- Ett av tiltakene mot spredning av ørekyte er avvist fordi det ikke vil ha ønsket effekt.
- To tiltak mot forsuring i Engerdal er utsatt på grunn av behovet for flere miljøundersøkelser. Tiltaksprogrammet foreslår kalking, men det er usikkert om det er behov for dette.

Figur 8: Status for tiltakene per sektor. Kilde: Vann-Nett 26.02.2019

Revisjon av kraftkonsesjoner i Namsen

NVE vedtok den 27.04.2018 at flere av NTEs kraftkonsesjoner skal revideres. Dette gjelder:

- Regulering av Tunnsjøen. Kgl. res. av 29.10.1942, stadfestet 24.01.1947
- Regulering av Namsvatnet. Kgl. res av 25.06.1948
- Overføring av avløpet fra Namsvatnet gjennom Vekteren til Limingen og videre til Tunnsjø, og til å regulere Vekteren og å foreta en ytterligere regulering av Limingen. Kgl. res. av 10.07.1959
- Tilleggsregulering av Vekteren. Kgl. res. av 21.12.1962.

Revisjonen er i tråd med nasjonal godkjenning av den regionale vannforvaltningsplanen, der Namsenvassdraget er satt opp som et høyt prioritert vassdrag og der det er åpnet for å gjennomføre miljøtiltak som kan redusere kraftutbyttet.

Vassdragssystemet knyttet til disse reguleringene er stort og komplekst, og mange vannforekomster i både Namsen vannområde og Ångermanälven vannområde er påvirket. Avløpet fra Namsvatnet er overført til Vekteren og videre til Limingen i Ångermanälven vannområde. Vann fra Limingen føres deretter til Tunnsjøen i Namsen vannområde.

Vi kan forvente at det i revisjonsprosessen gjennomføres en helhetlig vurdering av systemet med avbøtende tiltak i både Namsen og Ångermanälven vannområder. Tiltak mot effektene av kraftregulering er kun registrert i noen av de berørte vannforekomstene på Vann-Nett, og er nok underrepresentert i statistikken presentert foran.

Les mer om revisjonssaken [her](#).